

Starostlivosť o školopovinné deti v EÚ

informačný leták

AKÁ je súvislosť?

V oblasti európskej sociálnej politiky sa stále väčšia pozornosť venuje starostlivosti o deti. Zlepšovanie starostlivosti o deti je kľúčovým krokom, ktorý podporí ženy a umožní im vstúpiť na trh práce, a tým splniť lisabonské ciele zamestnanosti, a to dosiahnuť 60 %-nú mieru zamestnanosti žien do roku 2010. Poskytovanie vysoko-kvalitnej starostlivosti o deti je tiež cesta, ako podporiť rodiny, umožniť lepšiu rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom a – čo je najdôležitejšie – zabezpečiť blaho samotných detí, keďže čoraz viac sa uznáva, že mnohé deti v Európe trpia chudobou a sociálnym vylúčením.

PREČO tento výskum?

Problematika starostlivosti o dieťa sa v posledných rokoch podrobne skúmala. Oblasť mimoškolskej starostlivosti o deti školopovinného veku (medzi 5. a 12. rokom) nepríťahovala rovnakú pozornosť. Táto forma starostlivosti o deti zahŕňa nejaký program mimo povinného školského vyučovania, ktorý obsahuje prvky fyzickej starostlivosti, spoločenskej aktivity, hry a /alebo vzdelávania. Nadácia uskutočnila hĺbkový výskum v oblasti mimoškolskej starostlivosti o deti s osobitným zameraním na trendy v zamestnanosti a dobrú prax v sektore starostlivosti o deti. Tento výskum odhalil dva hlavné aspekty tejto problematiky: iniciatívy zamestnanosti, ktoré podporujú rozvoj kvalifikovanej pracovnej sily v oblasti starostlivosti o deti, a dostupnosť a udržateľnosť poskytovania starostlivosti o deti, ktoré žijú v znevýhodnených oblastiach (oblasti s vysokou hustotou domácností trpiacich chudobou a depriváciou).

Služby uvedené v štúdiu zahŕňajú strediská dennej starostlivosti, predškolské zariadenia a školské družiny v súkromnej i verejnej oblasti, oblasti tretieho sektora a iné regulované a dobrovoľné služby. Okrem literárneho prehľadu o situácii v EÚ sa v prvej fáze výskumu analyzoval potenciál tvorby zamestnanosti v oblasti starostlivosti o deti v Rakúsku, na Cypre, v Maďarsku, Poľsku, Švédsku a Spojenom kráľovstve. Druhá fáza sa týkala poskytovania starostlivosti o deti v znevýhodnených oblastiach, analyzovala vnútornú situáciu v Belgicku, Českej republike, Estónsku, Nemecku, Portugalsku a aj v Spojenom kráľovstve.

AKÉ sú zistenia?

Zamestnanosť, vzdelávanie a služby

- V rámci EÚ dochádza k celkovému nárastu v sektore starostlivosti o deti. Pracovné podmienky v skúmaných členských štátoch sa líšia, pokiaľ ide o postupy zamestnávania, otváracie hodiny a pokrytie.
- V členských štátoch, kde mimoškolskú starostlivosť zabezpečujú prevažne učitelia, sú mzdy a vážnosť pracovníkov v oblasti starostlivosti o deti spravidla vyššie.
- V rámci celej EÚ existuje množstvo vzdelávacích systémov a kvalifikácií, pričom v niektorých členských štátoch poskytujú starostlivosť kvalifikovaní učitelia a v iných menej kvalifikovaní zamestnanci, ktorí nie sú učiteľmi.
- Služby starostlivosti o deti by mali uspokojovať potreby detí a poskytovať množstvo podnetných a pútavých aktivít primeraných veku. Tiež je dôležité, aby starostlivosť uspokojovala potreby rodín pružným pracovným časom a finančne únosnými službami.

Starostlivosť v znevýhodnených oblastiach

- Zariadenia a služby, ktoré majú deti k dispozícii v znevýhodnených oblastiach, často chýbajú alebo sú nevhodné.
- Hlavnými charakteristikami úspešnej mimoškolskej starostlivosti o deti v znevýhodnených oblastiach sú podpora verejného sektora, zapájanie komunity a spojené služby.
- Služby mimoškolskej starostlivosti o deti fungujú úspešnejšie a majú väčší vplyv, ak sa do ich rozvoja a riadenia zapojí miestna komunita.
- Rodiny žijúce v znevýhodnených oblastiach majú často množstvo problémov, ktoré sa dajú najlepšie vyriešiť holisticky – starostlivosťou fungujúcou v partnerstve s inými službami, ako napríklad sociálne služby, vzdelávanie a zdravotníctvo.

- V niektorých oblastiach sa mimoškolská starostlivosť využíva na riešenie konkrétnych problémov, ktorým čelia rodiny z etnických menšín, a môžu pomôcť pri zlepšovaní školskej dochádzky detí a ich výsledkov v škole, poskytujú jazykovú pomoc a podporujú sociálne začlenenie.
- Mimoškolská starostlivosť sa poskytuje aj fyzicky postihnutým deťom alebo deťom, ktoré žijú v domácnosti s takými problémami ako domáce násilie, zneužívanie drog a alkoholu.

Sociálne začlenenie a rovnaké príležitosti

- Služby starostlivosti o deti by mali podporovať úspešnú integráciu pracovného a rodinného života.
- Rast zamestnanosti v sektore starostlivosti o deti môže pomôcť pri zabezpečovaní rovnosti príležitostí všetkým deťom a zároveň môže podporiť účasť žien na trhu práce.
- Otázky rovnosti je možné vnímať v súvislosti so zamestnanosťou v sektore, ako aj s poskytovaním služieb.
- Sektor starostlivosti o deti by mal vplývať na rôznorodosť pracovnej sily, ktorá odzrkadľuje rôznorodosť detí, o ktoré sa stará.
- V pracovnej sile panuje rodová nerovnováha, ktorú je potrebné riešiť: napríklad vytváraním stimulov na zamestnávanie väčšieho počtu mužov pre prácu v tomto sektore a identifikovaním vzorov potvrdzujúcich, že starostlivosť o deti je dobrou voľbou povolania.

Vyhliadky sociálnych partnerov

Odbory schvaľujú skvalitňovanie poskytovania mimoškolskej starostlivosti z mnohých dôvodov. Mimoškolská starostlivosť zjavne prináša tieto výhody: pomáha zamestnancom, podporuje účasť žien na trhu práce, zlepšuje príležitosti na profesionálny rozvoj, znižuje stres zamestnancov v súvislosti s deťmi, má pozitívny vplyv na zdravie detí i rodičov a poskytuje zamestnanie najmä v znevýhodnených komunitách. Odbory majú záujem aj na zlepšovaní podmienok zamestnania a príležitosti na kariérny postup pracovníkov v oblasti starostlivosti.

Zamestnávateľia majú podobný záujem na zlepšovaní poskytovaných služieb. Firmy potrebujú kvalitnú, spoľahlivú a produktívnu pracovnú silu, aby mohli účinne konkurovať. Mimoškolská starostlivosť môže toto umožniť rozšírením skupiny pracovníkov, ktorých zamestnávateľia môžu zamestnať. Ak zamestnanci majú prístup k spoľahlivej mimoškolskej starostlivosti, omnoho častejšie zotrávajú u svojho

zamestnávateľa – obrovský dôvod, keď sa spočítajú náklady na nábor a vyškolenie zamestnanca. Okrem toho zvýšená zamestnanosť v znevýhodnených oblastiach priniesie vyššie príjmy domácností: podniky budú mať zase úžitok z väčšej cirkulácie peňazí v miestnej ekonomike.

Vlády len získajú zo zabezpečenia kvalitnej, cenovo prijateľnej a dostupnej starostlivosti – všeobecne a hlavne v znevýhodnených oblastiach. Poskytovanie tejto starostlivosti môže vládám pomôcť plniť ich strategické ciele v oblasti znižovania chudoby, zvyšovania úrovne dosiahnutého vzdelania, hospodárskeho rozvoja, sociálneho začleňovania, bezpečnosti spoločnosti, lepšieho zdravia a rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom. Môže im tiež pomôcť pri riešení dlhodobějších úloh v oblasti demografickej zmeny a globálnej konkurencie.

ČO teraz?

V celej Európe je pre ponúkanú starostlivosť o deti charakteristická nedostatočná dostupnosť, vysoké náklady, nedosiahnuteľnosť, zlá kvalita služby a nevhodná úroveň jej poskytovania. Hlavnou výzvou politiky je preto podporovať takú starostlivosť o deti v celej Európe, ktorá pomôže všetkým deťom rovnako.

Iniciatívy, ktoré podporujú kvalitu a dostupnosť starostlivosti sú vítané a mali by sa podporovať, aby sa zabezpečilo, že mimoškolská starostlivosť bude obohacujúcou skúsenosťou, ktorá podporí osobný i emocionálny rozvoj a aj poznávanie. Podporovanie kvality starostlivosti zase rodičov ubezpečí v tom, že kým sú v práci, je o ich deti postarané, a tým sa zvyšuje účasť na trhu práce a posilňuje ekonomika.

Rozvoj politiky starostlivosti o deti by sa mal právom presadzovať ako politika. Program sociálnej ochrany je hlavným nástrojom na zabezpečenie toho, že sa tento rozvoj bude uskutočňovať spôsobom, ktorého stredobodom bude dieťa.

Ďalšie informácie

Teresa Renehan, styčná úradníčka pre informácie:
ter@eurofound.europa.eu

Hlavné správy

Employment developments in childcare services for school-age children

<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0632.htm>
Out-of-school care services for children living in disadvantaged areas
<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0752.htm>

Národné správy

K dispozícii sú na internetovej stránke:

<http://www.eurofound.europa.eu/areas/labourmarket/childcare.htm>

Ďalší výskum nadácie

Informácie o ďalšom výskumnom projekte o budúcnosti sektora starostlivosti o deti sú k dispozícii na internetovej stránke:

<http://www.eurofound.europa.eu/emcc>

Aspektom zamestnaneckých vzťahov starostlivosti o deti sa zaoberá publikácia *Reconciliation of work and family life and collective bargaining in the European Union: An analysis of EIRO articles*
<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0606.htm>

Európska nadácia pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok
Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Írsko
Tel: (+353 1) 204 31 00
E-mail: postmaster@eurofound.europa.eu
Internetová stránka: <http://www.eurofound.europa.eu>